

Pęckowo_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Drawsko	DR
Miejscowość	Pęckowo	DR_PO

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	13.03.2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatora
Czas trwania	01:00:09	Forma i wielkość	Plik WMA, 14, 2 MB
Przeprowadzający	KR	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
027_DR_PO	M	58		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	<p>„Tu w samej wiosce to jedynie co mi się kojarzy to mówili, że ten jest z Piosków, no że z piachów, tam takie nowe domki powstały na piaskach i jeszcze mówili koło Dołów. Doły to znaczy był taki, jest taki przeciwpożarowy dół i tam wokół tego też się zabudowało powoli, to też mówili na dołach albo na piaskach, a tak z innych rejonów...”</p> <p>[POLA/ ŁĄKI]</p> <p>„Do Łęgu, to jest przy noteckie łąki. Łęg na to mówili. Tutaj osobiście mieliśmy jeszcze pole 1,5 km stąd to mówiliśmy, że gdzie jedziemy do grzywki od nazwiska Grzewka. Tu jeszcze mówili jak się jedzie u leśniczego, czy do leśniczego, na leśniczego.”</p> <p>[POJEDYŃCZE GOSPODARSTWA]</p> <p>„Był duży, bardzo wielki majątek Sroków i ten majątek został rozsprzedany wydzierżawiony czy jakoś przeszło na innych gospodarzy, na to mówili na Sroczynek i do dziś tak zostało, to chodzi o samą glebę.”</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	<p>„No to tak, tu mówili z LASU, DO LASA, albo mówili z Harendy to znowu las jak się jedzie na Piłkę. Na sucie tzn. lasy prywatne, gdzieś 3,5 km stąd w kierunku Marylina, no to tam akurat w tym miejscu też mam las.”</p> <p><i>Jakieś ciekie wodne? Stawki?</i></p> <p>„Jedyne to jest na Dołach to taka dziura. A tak to nie ma nic.”</p>
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Gaciany, od majtek, gaci. Wiem, że na nas tak mówili, nadal tak mówią, a na Piłkę mówili no Pilanie. Drawski Młyn no nie było. Z takich miłych nazw pamiętam tych Gacianów.”

Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.	
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>Pierwsza legenda: „Mówią, że przyszli z pęciami.”</p> <p>„Ja tyle wiem, że ksiązę Sapięha przyprowadził ten lud tutaj, ale to nie tylko tu do Pęcowa, ale pewnie w poszczególne punkty, bo tu może były jakieś warunki sprzyjające, rzekomo tu były same zarośla, no to wiadomo niski teren, to karczowali i powoli, powoli... tam gdzie teraz są lasy to kiedyś były pola. Tutaj na przykład, gdzie ten las, gdzie ja mieszkam to wszędzie były pola, ta ziemia ulega takiej trochę degradacji, brak wilgoci... no to tyle wiem, że ten ksiązę Sapięha przyprowadził i tu ich osadził tych ludzi. Jak tam naprawdę było?”</p>	
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p>	<p>„No to były w sensie tylko takim, nie było to w sensie takim folklorystycznym, no może tam jakieś lanie wosku było, ale żeby to miało jakiś obrzęd taki już z tradycją to myślę, że to zaginęło, jeżeli było to zaginęło. Tylko tyle, że kiedyś były zabawy, też jeszcze zespół mieliśmy normalny to żeśmy grali na tych andrzejkach. No to były takie andrzejkowe wieczorki, takie zabawy otwarte.”</p> <p>[Św. Katarzyny]</p> <p>„U nas nie.”</p>
2.	<p>św. Marcina/11 listopada</p>	<p>„Dzisiaj święty Marcin no to tylko rogale, jeżeli są w sklepach to takie większe natężenie, żeby jednak kupić sobie.”</p>
3.	<p>Adwent</p>	<p>„No to tylko te msze roratnie, dzieci z lampionikami tak jak wszędzie.”</p>
4.	<p>św. Mikołaja (Mikołajki)</p>	<p>„Św. Mikołaj to mi się wydaje to kiedyś nawet było mniej, a w tej chwili, bo to św. Mikołaj dzieci w szkole robią se prezenciki, klasa klasie, chłopcy chłopcom, dziewczynki, dziewczynkom i coś na tym w tej chwili. A kiedyś to tylko był na wigilię Gwiazdor. To jest stara, ale u nas tego nie było.”</p>
5.	<p>Wigilia</p>	<p>[PASTERKA]</p> <p><i>Była na 12?</i></p> <p>„Raczej tak, bo tu były takie dwa większe kościoły, Piłka parafia, u nas taki większy, a Miały i Kwiejce to były takie</p>

		<p>mniejsze, co ja kojarzę, zawsze było u nas o 12, bo tu było dwóch księży, a potem do tych drugich jechali.”</p> <p>„Puste miejsce i talerz, i tam jakieś sianko pod obrusem, no to już tak prawie wszędzie. Opłatek.”</p> <p>„Było coś takiego w Wigilię, że panna po zjedzeniu w wigilię musiała wyjść na dwór i zakrzyknąć. Żeby nie wiem przywołać pana młodego nie potrafię powiedzieć, ale wiem, że coś takiego było.”</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>„W Miałach jest bieg sylwestrowy, ale to od iluś tam lat, kiedyś sylwester no to tylko zabawa, nie było.”</p> <p><i>A wystawianie bramek?</i></p> <p>„Było, teraz mniej. Młodzieży się nie chce, rzadko się zdarzy, że gdzieś jest bramka wystawiona, a jeżeli jest wystawiona to najczęściej stoi gdzieś obok ładnie. Kiedyś to cyrki były z tym.”</p> <p>[KOLEDNICY W NOWY ROK, PATRZ. PKT, NR 9]</p>
8.	Trzech Króli	Patrz pkt. Nr 9
9.	Kolędnicy	<p>[KIEDYŚ KOLEDNICY W NOWY ROK, TERAZ W TRZECH KRÓLI]</p> <p>„Chodzili kolędnicy w Nowy Rok. Od domu do domu i jakieś tam życzenia. Tak co ja pamiętam:</p> <p>„Życzymy wam w tym nowym Roku, byście długo żyli, zdrowi byli, a po śmierci się do nieba dostali”</p> <p>I tą regułkę żeśmy szli od chaty do chaty to tam dali złotówkę, pięć groszy jak to kiedyś, to pamiętam, a w tej chwili jeszcze nikt nie przyszedł w nowy rok, żeby życzyć, a tam w rodzinie wiadomo. Takich kolędników nie było, z jakimiś tam kołami, kozłami, jakimiś tam przebierańcami, normalnie żeśmy szli, a w tej chwili z kolei tego nie było na Trzech Króli, nikt nigdzie nie chodzi na Trzech Króli, żadne tam dzieci się nie przebierały, tak ja pamiętam, ale teraz jest”</p> <p><i>Od kiedy kolędnicy na Trzech Króli?</i></p> <p>„No myślę, że z 20 lat, więcej nie. Teraz już wszędzie latają, kiedyś tych dzieci, tych króli latają jak takie mrówki, jeden za drugim leci poprzebierani.”</p> <p><i>A na Boże Narodzenie kolędników nie ma?</i></p>

		„U nas nie. Było kiedyś w Nowy Rok, a teraz jest w Trzech Króli, ale myślę, że to też zaginie. Bo te dzieci mają dzisiaj lepsze rozrywki jak tam ganiać za złotówką.”
10.	MB Gromnicznej	„Poza procesją i poświęceniem gromnic, to nie ma. Na tym to polega, ostatni dzień kolędy, i z gromnicą, i procesja w kościele i poświęcenie.”
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„Tradycyjnych takich jakiś występów że tak powiem nie ma.” <i>Tłusty czwartek?</i> „Poza pączkami...jeszcze jest ten śledzik czy podkoziołek. To tak się nazywa, wiemy że jeszcze takie coś było, że jest, podkoziołek, śledzik no to było przed adwentem nie? Nie, we wtorek przed środą [popielcową – przyp. K. Rybarczyk], ale teraz tydzień przed tą środą czy dzień nie dam sobie głowy uciąć.”
12.	Topienie Marzanny	„To dzieci w szkołach, to jeszcze tak” <i>A gdzie idą z tą marzanną?</i> „U nas nawet nie mam pojęcia. Palą.”
13.	Środa Popielcowa	„A na plecach wieszanie woreczków to w szkołach było kiedyś, przypominam sobie.”
14.	Śródpoście	„To co religia nam nakazuje, wiem że kiedyś było tak, że nie było można hucznych zabaw, wesel w adwencie i w wielkim poście, a dziś jest cały wielki post i każdy piątek w roku tak jest wg przepisu kanonicznego, a już w adwencie na upartego już można se zrobić wesele.”
15.	Niedziela Palmowa	„Poza liturgią tą całą uroczystą w kościele to z palmą się idzie i poświęcenie, procesja i koniec. Aha i później te palmy niektórzy ministranci robią i sprzedają ludziom, komuś na przykład ciężko zorganizować to wtedy tam parę groszy da i ma ten pęczek już poświęcony.” <i>A co się robi z taką poświęconą palmą?</i> „W domu się wkłada gdzieś, nie wiem gdzieś pod dachówkę czy tam?” „Jeszcze coś takiego było, że z palmy wielkanocnej, z tej niedzieli palmowej kiedyś to się paliło i ten popiół się używało na następny rok do posypania głów.”
16.	Triduum Paschalne	[Z NAGRANIA 029_030_DR_PO] „To takie tradycyjne u nas, droga krzyżowa. Idzie na cmentarz

		<p>ostatnio.”</p> <p><i>A za boże rany był taki zwyczaj?</i></p> <p>027: Było coś takiego, ciotka wpadała z witką i nas biła. To pamiętam.</p> <p>030: Nie u nas nie było, to zależy od domów nawet, rodzinna tradycja.</p> <p>027: Ja pamiętam, jak ciotka Kasia wpadała z taką witką brzozową i pierzynę do góry, i nas tam za boże rany, za boże rany. To pamiętam.</p> <p>027: W Wielką Sobotę poświęcenie ognia i paschału.</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>„Było rzucanie jajkiem. Zajączek przychodzi, daje prezenty tam gdzieś pod lasem jakieś gniazdko czy na podwórzu, to jeszcze jest przy małych dzieciach. Pamiętam jak byłem mały to tutaj na tych łąkach przy wiosce chmara dzieci rzucała jajkami, nie wiem kto dalej czy co. To było chyba i w niedzielę, i w poniedziałek, ale w tej chwili to nie ma tego.”</p> <p>[Jest rezurekcja o 6 rano.]</p> <p>[święcenie pokarmów]</p> <p>„W sobotę, dwa razy nawet.”</p> <p>[KOSZYCZEK]</p> <p>„Wszystkie potrawy. I chlebek, i trochę soli, nawet chyba pieprz, kiełbaska jakaś, żeby tak ładnie wyglądało, na białej jakiejś serwetce. Najpierw się je święconkę, modlitwa i potem się już przystępuje do śniadania. Najpierw modlitwa, składanie życzeń, potem święconka i normalne jedzenie.”</p> <p>[POTRAWY]</p> <p>„Podstawa jajko i szynka, kiełbasa, i słodkie. Sałatki jakieś.”</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>„To było te lanie wodą.”</p>
19.	Zielone Świątki	<p>„Kiedyś pamiętam jak byłem chłopcem to w każdym domu sobie altanę tymi brzoźkami ustroił, bramkę, a w tej chwili poza tym, że w pobliżu kościoła to rzadko widać.”</p>
20.	Boże Ciało	<p>„Cała trasa jest ustrojona też brzożami, każdy se gałązkę ułamie z trasy.”</p>
21.	św. Jana	<p>[Z NAGRANIA 029_030_DR_PO]</p> <p>„Nie ma gdzie puścić tych wianków. U nas nie ma żadnej strugi nawet.”</p>
22.	MB Zielnej	<p>„Niesie się bukietik z ziół i zbóż chyba. Kwiatów, ziół i zbóż</p>

		chyba tak.”
23.	MB Siewnej	„U nas nie ma, powinno być poświęcenie, może nie raz było, powinno być święcenie zboża.”
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	[WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH] „No msza w kościele zawsze ranna msza, a na cmentarzu jest po obiedzie. Procesja, wejście, msza i po mszy jeszcze tam jest to święcenie nagrobków nowych.” [DZIEŃ ZADUSZNY] „Msza i czytanie wymijanek, jednorazowe takie wspomnienia zmarłych, to się wypisuje na kartce.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Brak informacji.
2.	Ślub i wesele	029: Porteram. 030: Tak zwane idą się tłuc, gropy po naszymu, talerze i inne tam, cokolwiek butelki, szkło, coś. 027: Kiedyś się odbywało dzień przed, ale teraz weszła taka moda, że jest tydzień przed. 029: Żeby państwo młodzi byli w formie, bo to każdy szedł, każdego trzeba było poczęstować ciastem, wódką i to się przenosiło na późne godziny nocne. 030: Teraz to już się robi takie przedwesele, . 029: Tak teraz się robi takie małe wesele. <i>U kogo się to odbywa?</i> 029: U pani młodej. Teraz to jest takie noo, przerosło, kiedyś to było bardziej spontaniczne, a teraz takie zorganizowane ze stołami. 027: No wódki idzie założmy ze trzy skrzynki, a na weselu jedna.
3.	Śmierć i pogrzeb	[Z NAGRANIA 029_030_DR_PO] 027: U nas jest taki zwyczaj, że jak jest stypa to z reguły tacy czynni uczestnicy pogrzebu, wszyscy idą na stypę. I sąsiedzi, krewni. 029: I te panie, które niosą chorągwie. [...] u nas jest na 100 osób.

4.	Inne zjawiska	„Pani wspominała o darciu pierza, to pamiętam, że tutaj też było pełno kobiet i stół wielki i pierza i kobitki tam wspominały, nadarły tego pierza później było wszystko sprząnięte i placki, i kawa, herbata.”
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		„Chór no jeszcze w tych czasach, dzisiaj te panie mają przeszło po 80 lat, no to one śpiewały, czy nawet więcej, dużo poumieralo, był chór.”
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		<p>[Informator amatorsko maluje i czasami rzeźbi] <i>A skąd Pan wzory czerpie? [o jednym ze swoich obrazów]</i> „A miałem taki katalog, a że bardzo mi się podoba to już parę takich obrazów namalowałem i teraz mówię ten będzie dla mnie.” <i>Od kiedy pan maluje?</i> „Od ’88, przed tym nie zajmowałem się tym. Kiedyś patrzyłem na jakiś obrazek i tak mówię, ja muszę tak spróbować trochę namalować, a szwagierka mówi, co ty mówi ty wiesz te cienie, te kolory i to tym bardziej mnie pokusiło.” <i>Jaką technikę pan stosuje?</i> „Olej, akwarele tak troszeczkę na początku, żeby się wprawić.” TEMATYKA OBRAZÓW – Wszystko co przyjdzie Informatorowi do głowy, tematy religijne, martwa natura, portrety, tematy łowieckie, pejzaże. <i>Pan trochę też rzeźbi?</i> „Tak, ale to nie dużo. Ja szczerze wyrzeźbiłem tylko to, co pani widziała. [pierwszy mieszkaniec Pęckowa].” [Rzeźba w drewnie lipowym] <i>Jakieś wystawy pan miał?</i> „No to tu w rejonie, w gminie, do Czarnkowa do powiatu. A często zapraszają, ale nie jadę zawsze, bo to nie zawsze pasuje.” [Pierwszą wystawę Informator miał z 10 lat temu w Drawskim Młynie] [Obrazy Informatora można spotkać w okolicznych kościołach, swoje prace tworzy w szczególności jako prezenty dla rodziny i dla najbliższych, rzadziej na zamówienie.]</p>

		[Pan Józef otrzymał nagrodę od Starosty powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego Wiesława Maszewskiego za współtworzenie wizerunku kultury w Powiecie.]
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>„Dwa na przykład były, ten Stanisław Kostka, co stoi w środku wioski na takim postumencie to młodzież polska, go budowała po wojnie. Ten Chrystus Frasobliwy to było już przed wojną, ale jak przyszli Niemcy kazali rozebrać i ktoś szybko tą figurkę schował, no tam m.in. było widać na jednym zdjęciu, bo ja ją odnawiałem. Później jeszcze jedna jak jedzie się na Piłkę po lewej stronie jest Jan Niepomucen, dużo ich jest tam przy Poznaniu tych Janów Niepomucenów to też drewniana i to też ktoś jak Niemcy to demolowali to ktoś to schował. Jak przyszedł ten ksiądz przed tym księdzem, co w tej chwili, to i ta rodzina co tam mieszka przy tym zaczęli, żeby to odnowić. W sumie właściwie to ta rodzina przyczyniła się czy ich głównym sumptem to powstało odnowienie.”</p> <p><i>A te krzyże?</i></p> <p>„Ten krzyż, co tu stoi przy świetlicy to jest krzyż ku czci poległym we wszystkich wojnach, a ten krzyż co stoi tam w środku wioski tam tym Stanisławie Kostki niedaleko, tak w lewo, to jak była jakaś choroba cholera czy coś to dużo ludzi zmarło i tam oni byli pochowani i krzyż tam do dzisiaj tam jest.”</p> <p><i>Odbywa się coś przy tych krzyżach?</i></p> <p>„Więc tam na przykład w Boże Ciało jest ołtarz, no myślę, że to prawie przy wszystkich miejscach jest.”</p> <p><i>A na przykład majowe?</i></p> <p>„W kościele. Bo te majowe przy tych figurkach, krzyżach to tam gdzie nie ma kościoła. W Marylinie, w Borzyskim Młynie, tam się panie zbierają, ludzie i tam właśnie się modlą.”</p>
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	„Wiem, że jedna figura jest aniołek, pod takim obrazem, ten obraz był w głównym ołtarzu, to ten obraz w tej chwili wisi po lewej stronie w kościele i jest w takiej ładnej ramie to pan Berdyszek z Poznania robił czy ze Śremu robił te ramy, i tam jest właśnie pod spodem anioł, to tak jest ładnie wykończone i to niby rzekomo, że jest któryś tam wiek. A tak no to te figury są przedwojenne, ten Nepomucen, Chrystus Frasobliwy na

		pewno są przedwojenne.”
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	[Z NAGRANIA 029_030_DR_PO] 030: Najwięcej to idą do Lubasza. 027: Do Lubasza, do Białej. 029: Ale kiedyś jak babcia mówiła, że jak zaczynali kopać pyrki to szli do Biezdrowa... 027: ...na podwyższenie krzyża... Biezdrowo, Lubasz, Biała 030: Do Biezdrowa kiedyś to promem, ale czy ten prom jeszcze istnieje? 029: Kiedyś to przez las szły panie procesją.
6.	Lokalne odpusty	„To są znowu festyny parafialne, to w Piłce.” [Z NAGRANIA 029_030_DR_PO] 027: Dodatkowo z liturgii to jest procesja i nieszpory.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	„Najczęściej to jest tak, że jest msza dożynkowa, jakiś wieniec, jakieś tam poświęcenie, czasami jest jakiś przemarsz, to wszystko już wtedy zależy od sołtysa jak to zorganizuje. Jakiś przemarsz na sale, ewentualnie jakieś tam wręczenia, wyróżnienia, no i zabawa, i te wystawy jakieś tam.” [DOŻYNKI GMINNE] „U nas były dwa lata z rzędu. U nas jest taka mobilna sołtyska, ona tak umie dużo załatwić.”
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	„Tak jakby z Urzędu, weszła moda, że w każdej wsi jest festyn. U nas jest festyn letni, grzybowy w gminie, w Drawsku. No i ewentualnie jak się zgodzą to są dożynki, no teraz były dwa lata u nas dożynki. Poza tym koniec.” „Każdy festyn ma swój temat: Płanie to my; W Kamienniku na koniku – to tam zorganizują jakieś przejazdy konne, w Pęcckowie placki – kołaczki do Pęcckowa, jedźcie, no i tak na tym to polega. W Marylinie to nawet nie wiem jaki jest temat. Ja osobiście sądzę, że to jest odgórnie, żeby coś się działo, że gmina musi zorganizować w każdej wsi coś. Tak jak kiedyś robili: 1 maj, 22 lipca, tak teraz robią to.” „Jeden z większych to jest festyn grzybowy w Drawsku, tam już jest za co gwiazdy ściągnąć, czy tam pseudo gwiazdy, ale

		tam już coś się dzieje, tam już jest parę tysięcy ludzi. Że jest taki tłok, i tak głośno, że to jest już później przerost, nie ma tej elegancji wg mnie.”
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.